

DE BETEKENIS VAN ONZE GERAARDSBERGSE GEMEENTENAMEN

Door Freddy DE CHOU

G E M E E N T E N A M E N

GERAARDSBERGEN: 1034-58: de Geroaldi monte; 1080: Geraldimontem; 1107: de Geroaldi monte; 1167: Geralmont, 1195: Graumont; 1283: Gheroutsberghe; 1290: Grammont; 1343: Gherardsberghe; 1403: Gheersberghe.

Oudgermaans * Gêrawaldas berg: **de berg van Gêrawald** (Gairawald: Germaans * gaira - 'speer' + * walda 'heerser').

Nederlandse evolutie: Gerawaldas berga (dat.) > Geraldas berga > Geroldes berga > Geroudes berge > Geersberge, in dialect Giesbaarge.

Franse evolutie: Geraldimont > Geraudi mont > Geraumont resp. Geramont > Gramont, Grammont.

GOEFERDINGE: ca. 1243: Gontverdinghes.

Germaans Gundifriþinga: **de woonplaats van de lieden van Gundifriþ** (gundjô- 'strijd' + friþu 'vrede').

GRIMMINGE: 1068: Grimighem; 1234: Grinenghem.

Germaans Griminga haim: **de woonplaats van de lieden van Grimo.**

IDEGEM: 964: Idingehem; 1040: Idinghem.

Germaans Iddinga haim: **de woonplaats van de lieden van Iddo.**

MOERBEKE: 996: Morbecca; 1142-49: M'orbecca.

Germaans môra baki: **plaats aan een beek waar turfonginning plaatsgreep** (môra- 'turfgrond' + baki 'beek').

NEDERBOELARE: vermoedelijk in de 9e eeuw: Bolarium; 1070: Bullari; 1088: Bonlar; 1234: Boular.

Germaans bôn hlaéri: **open plaats in een bebost moerassig terrein** (bôn, verwant met Oudengels bune 'riet' + hlaéri 'open plaats in het bos')

NIEUWENHOVE: 1064: Niwehova; 1219: Nuenhova; 1294: Nieuwenhove.

Germaans hofa 'boerderij': **nieuwe boerderij** (waarschijnlijk het hof te Sijpe).

ONKERZELE: 1149: Unchresele; 1181: Onkersellum.

Germaans: Ungar sala: **woont of verblijfplaats van Ungar.**

OPHASSELT: 963: Haslud; 1042: Haslath; 1174: Hasselth.

Germaans: haslôthu: **plaats (weide) bij een hazelaar** (hasla 'hazelaar').

OVERBOELARE: zie Nederboelare.

SCHENDELBEKE: 868-69: Scentla.beke of Scemtelebecke; 1125: Scendelbec.
Eerste deel onduidelijk: 'schindelen' = 'schijnen' ? + baki 'beek' ; **plaats aan een glinsterend beekje ?.**

SMEEREBBE: 847: Smerlubium; 1183: Smeirlebbe; 1201: Smerlebbe; 1262: Smerebbe; 1571: Smeerlibbe.

Germaans: Mer of Maro + Romaans leenwoord * laubja 'loofhut': **loofhut van Mer of Maro.**

Mogelijk verwijst het tweede gedeelte van Smeerebbe gewoon naar de ligging aan de Lotice (prehistorische waternaam of -kja, nu de Molenbeek) (zie Loots).

VIANE: 1210: Vienne; 1223: Viana.

Latijns viana, **dorp langs een weg gelegen;**

of Gallo-Romeins veiana: **landgoed (villa) van Veianus.**

VLOERZEGEM: 1148: Florsengem; 1225: Flursenghem; 1294: Vlusinghem.

Germaans Flôrtsinga haim: **de woonplaats van de lieden van Flôrtso.**

WAARBEKE: 1190: Warebeke.

Germaans war baki: **vesting aan een beek (war, wer 'verwering' + baki 'beek').**

ZANDBERGEN: 1217: Samberghes; 1233: Samberga.

Germaans berga: letterlijk **zand berg**. Eventueel zit in het eerste deel een Gernaamse voornaam.

ZARLARDINGE: 868: Saroldingas.

Germaans Saruwaldingas: **de woonplaats van de lieden van Saruwald** (sarwa- 'wapenuitrusting + walda 'heerser').

W I J K N A M E N

ATEMBEKE: 1241: tatenbeke

Germaans: Atto baki: **plaats aan de beek van Atto.**

BUIZEMONT: 1190, ca 1243, 1361: busemont; 1373: den busemont.

Er zijn verschillende verklaringen:

Romaans buxus (Frans buis) 'buks' + montem 'berg': **berg met buksboom;**

of Romaanse * busce > Frans bois 'bos' + montem 'berg': **beboste berg;**

of Romaans * busoni + montem: **berg van Buso** > busenmont > busmont;

of * buteoni + montem > busoni + montem: **berg van de buizerd** uit Oudfrans buse, buard > Nederlands buizerd.

DUTSE. 866-868: ducia; 1213: duche; 1217: dutche, duetse, 1487: ande dutsenbrouc.

Oorspronkelijk naam van de huidige Molenbeek-Kalsterbeek en van het Merovingisch domein (8-9e eeuw abdij van Lobbes) dat zich langs deze beek uitstreckte van Geraardsbergen tot Everbeek

Latijn ducem met de betekenis van leider > **waterleiding, bron**. Frekwente waternaam met vormen als La Douce, Doux, Douch, Dodches, La Dhuis, duis, duiz.

HUNNEGEM 1096: huneghem; 1227: hunegem.

Germaans * Hüniga haim: **de woonplaats van de lieden van Hūno.**

Loots: 868 lotice; 1178: lots, 1215: loche; 1437: ter loots.

Oorspronkelijke naam van de Molenbeek en van het Merovingisch domein (8-9e eeuw abdij van Lobbes) dat zich langs deze beek uitstrekte van Zandbergen tot Hemelveerdem.

Laat-Romeinse geassibileerde **prehistorische waternaam** op -kja;

of Romaans * laubja > Oudfrans loge 'loofhut': **beek en plaats waar een loofhut staat.**

Moenebroek: 1400: morenbrouc; 1571: moe enbrouck; 1705: moenebroeckwegh.

Middelnederlands moor 'vreemdeling' + broek 'moerassige grond': **moerassige plaats in het bezit van een vreemdeling** (later de abdij van Inde bij Keulen).

Oudenberg: ca 1243: veteri monte; 1332/1399: den oudenberghe.

Romaans: veteri + montem: **de oude berg** (waarom deze benaming is niet te verklaren);

of Germaans alt + berga: **de hoge berg**;

of Germaans Odin + berga: **de berg van Odin**;

of Germaans Aldon + berga: **de berg van Aldo**.

Een oude benaming was eveneens Hunneberch: de berg van Hûno.

Reep: 1357: den reep.

Middelnederlands reep: strook, koord, band: **strook land langs een water.**

BIBLIOGRAFIE

- F. De Potter en J. Broeckaert, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen*, (delen met Geraardsbergse deelgemeenten), Gent, ca 1895.

- J. De Vries, *Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse Plaatsnamen*, Aula-boeken, Utrecht / Antwerpen, 1962.

- J.P. Devroey, *Le polyptique et les listes de biens de l'abbaye Saint-Pierre de Lobbes (IX - XIe siècles)*, Brussel, 1986.

- M. Francq, *Toponymie van Geraardsbergen tot 1600*, Gent, 1979.

- M. Gysseling, *Toponymische Etymologieën in en om het Land van Aalst*, in *Het Land van Aalst*, 4-5 (1952-53).

- M. Gysseling, *Middeleeuwse toponiemen in Geraardsbergen*, in *Land van Aalst* 11 (1959).

- M. Gysseling, *Toponymisch woordenboek van België, Nederland,, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (voor 1226)*, Tongeren 1960.

- L. Van Durme, *Galloromaniae Neerlandicae Submersae Fragmenta*, Gent, 1966.

- M. Van Trimont, *Het land en de baronie Boelare*, Geraardsbergen, 1998.

Freddy DE CHOU.